De Wereld Volgens

Impuls Zeeland, 20 februari 2025

Trend 1: De geopolitieke strijd verdiept

- Vierde industriële revolutie
- Staatskapitalisme en autocratie versus democratie en rechtsorde
- Versterking van
  - Mercantilisme
  - Transactionele betrekkingen
- Verandering van de
  - ‘Rules based’ orde
  - Vrijhandel
  - Rechtsorde

De ontregelaar

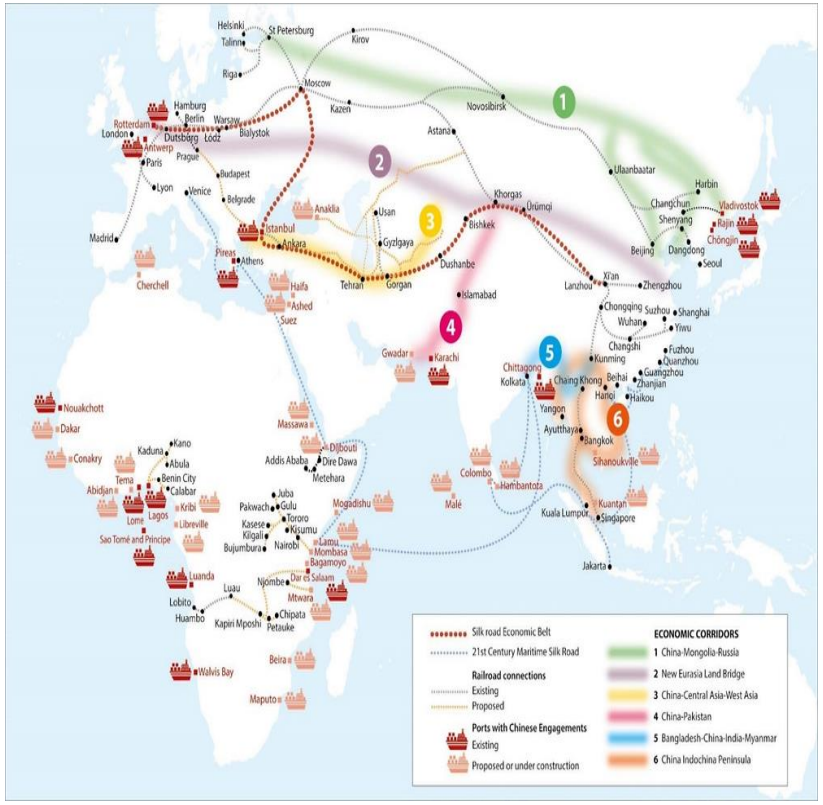
- Aanval op de door Amerika zelf gestichte Westerse liberale wereldorde
- Ontmanteling van delen van de Amerikaanse staat
- Een kleptocratie met oligarchen?
- Terug naar de 19de eeuw?

De Oekraïne Oorlog maakte kwetsbaarheden en verschillen in wereldvisies al duidelijk

- Verschillende wereldvisies
  - Poetin: ressentiment en imperialisme
  - Westen: democratie versus autocratie; rechtsorde tegen machtspolitiek
- Economische oorlogvoering
- Voor Biden en Trump blijft China belangrijker

Trend 2: Flow Security wordt een steeds grotere uitdaging

Belt and Road Initiatief

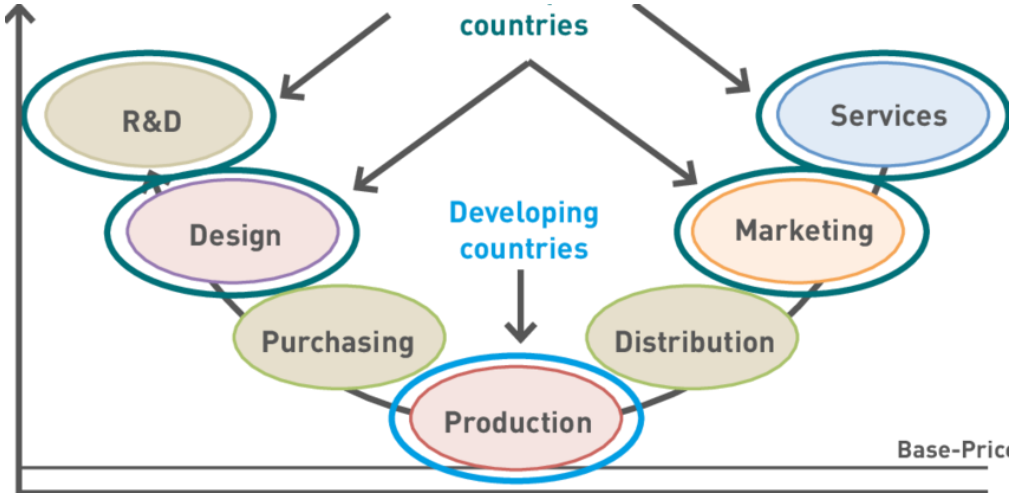

Source: OECD Business and Finance Outlook, 2018

Geopolitiek 2.0

- Data
- Goederen
- Mensen
- Services
- Ideeën
- Kennis
- Geld
- Etc.

Controle over de Global Value Chains en de Global Supply Chains

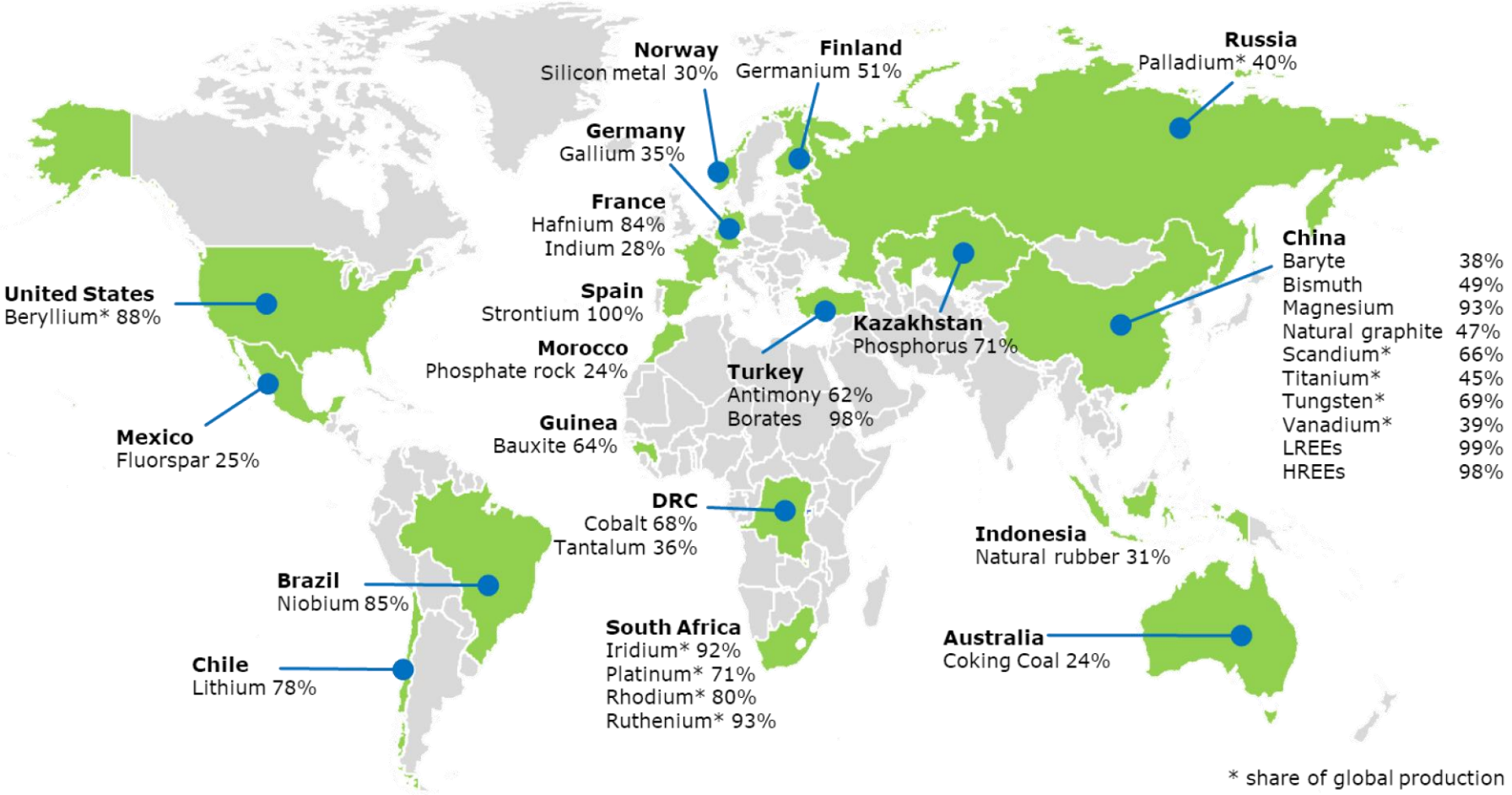
Gereffi, Gary & Fernandez-Stark, Karina. (2016). Global Value Chain Analysis: A Primer, 2nd Edition.

Trend 3: Halfgeleiders en grondstoffen staan centraal in alle transities

Geopolitiek:

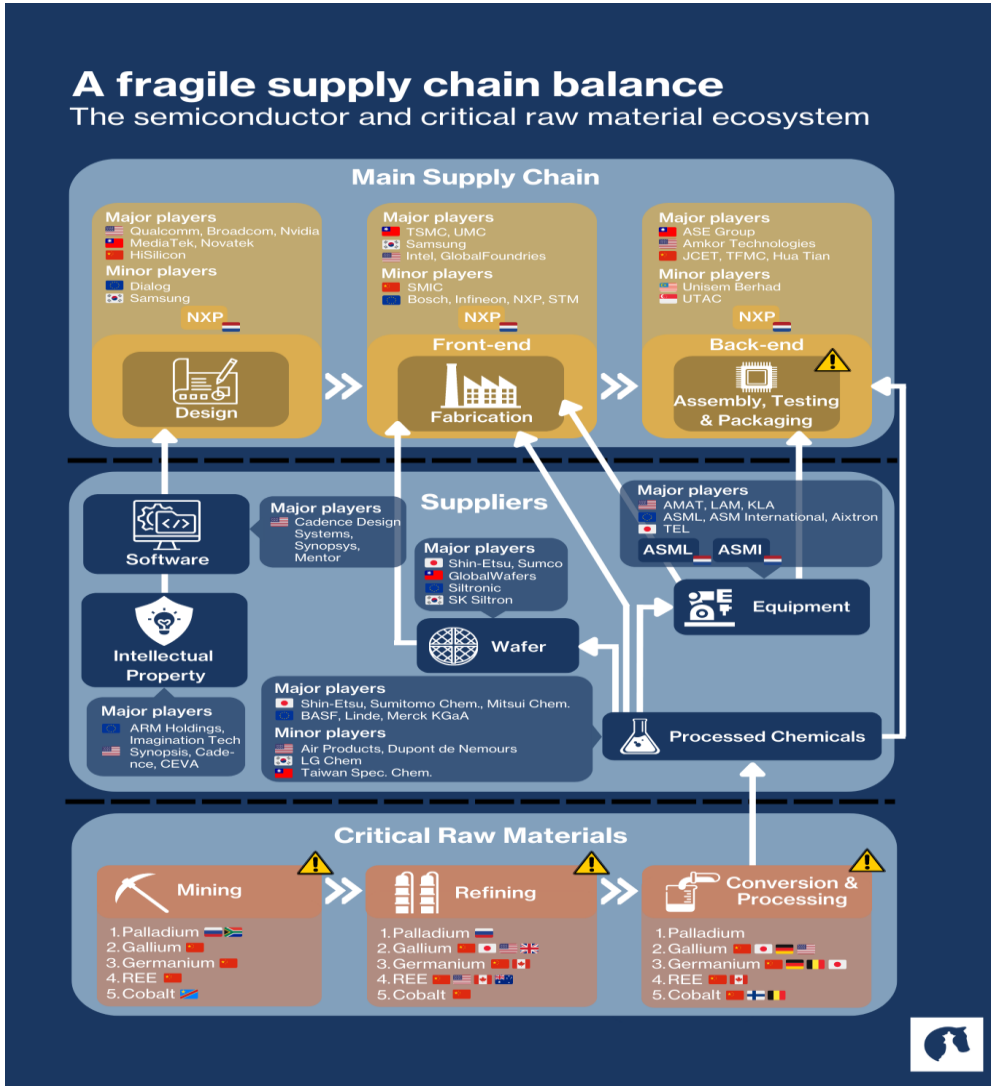
- Exportcontrole VS halfgeleiders naar China treft Taiwan en Zuid Korea
- Export controle van Lithografiemachines ASML NL
- Investering van $20 mld. in Intelfabriek Ohio
- TSMC naar Arizona en Dresden

Kritieke materialen komen veelal uit ‘dubieuze’ landen

Gereffi, Gary & Fernandez-Stark, Karina. (2016). Global Value Chain Analysis: A Primer, 2nd Edition.

Het ecosystem van halfgeleiders staat onder druk

De energietransitie

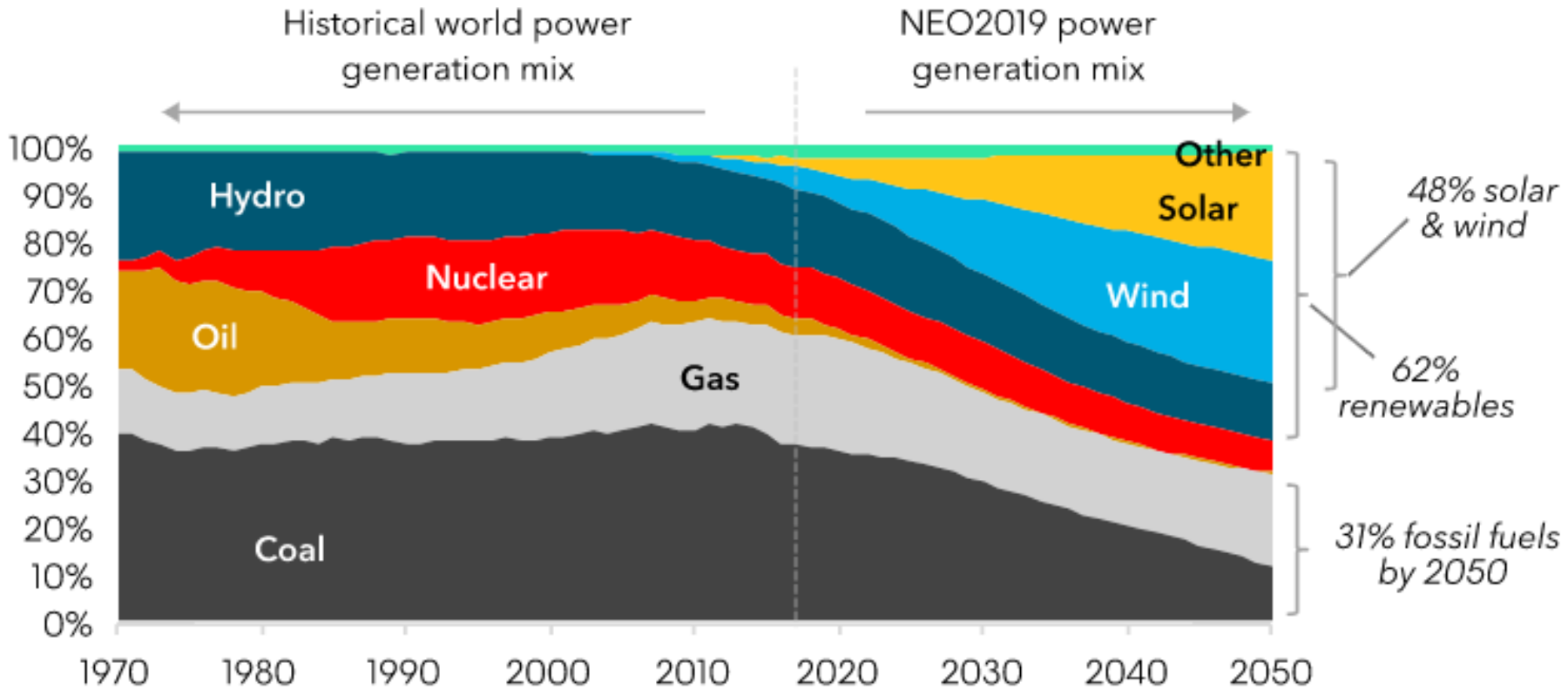
- Trump had gelijk met Nord Stream
- REPowerEU maakte chantabel
- Hoge energieprijzen en vermindering concurrentiekracht EU
- Fossiele brandstoffen komen nu uit andere autocratieën
- Activisme maakt beheerste transitie lastig

Energietransitie maakt kwetsbaar

…maar: fossiel blijft nog lang belangrijk

(Source: BloombergNEF)

Trend 4: De vrijhandel staat onder druk - de VS

VS: protectionisme, weinig regels, beperking vrijhandel, eigenbelang en ‘ontkoppeling’:

Biden:

- Heffingen
- Inflation Reduction Act
- CHIPS and Science Act
- Resilient Supply Chains
- Re-, Near-, Friend-, Ally-shoring
- Outreach naar de Indo-Pacific

Trump:

- Heffingen

De vrijhandel staat onder druk - de EU

EU: protectionisme, maar ook vrijhandel, regels, standaarden, waarden en geen ‘ontkoppeling’:

- Open strategische autonomie
- Internationaal Verantwoord ondernemen
- Supply Chain Due Diligence
- CRM act en Net-Zero Industrial Act (maart 2023)
- Handelspacten
- Outreach naar de Indo-Pacific

Etienne Ansotte, © European Union, 2021

Trend 5: Speelruimte EU verkleint (1)

- Grootmachtspolitiek met 27?
- Verwaarlozing defensie maakt zwak ten opzichte van de VS en opkomende machten
- Green Deal Industrial Plan versus Inflation Reduction Act vereisen antwoord
- Traagheid van besluitvorming
- Populisme, protectionisme en ideologie maken handelsverdragen onmogelijk

Speelruimte EU verkleint (2)

- Open Strategische Autonomie wordt ondermijnd door Green Deal, Fit for 55, REPowerEU
- Noodzakelijke toegang tot grondstoffen en energie staat haaks op ethisch buitenlandbeleid
- NIMBY gedrag
- Hoge energieprijzen ondermijnen concurrentiepositie: de-industrialisatie

Doorbraken?

Andere toon: Europese business model is uitgewerkt en actie tegen Trump

Rapport Draghi, uitwerking in het Kompas voor het concurrentiekracht (29 januari)

- Innovatie
- Vergroening en concurrentiekracht
- Veiligheid en weerbaarheid

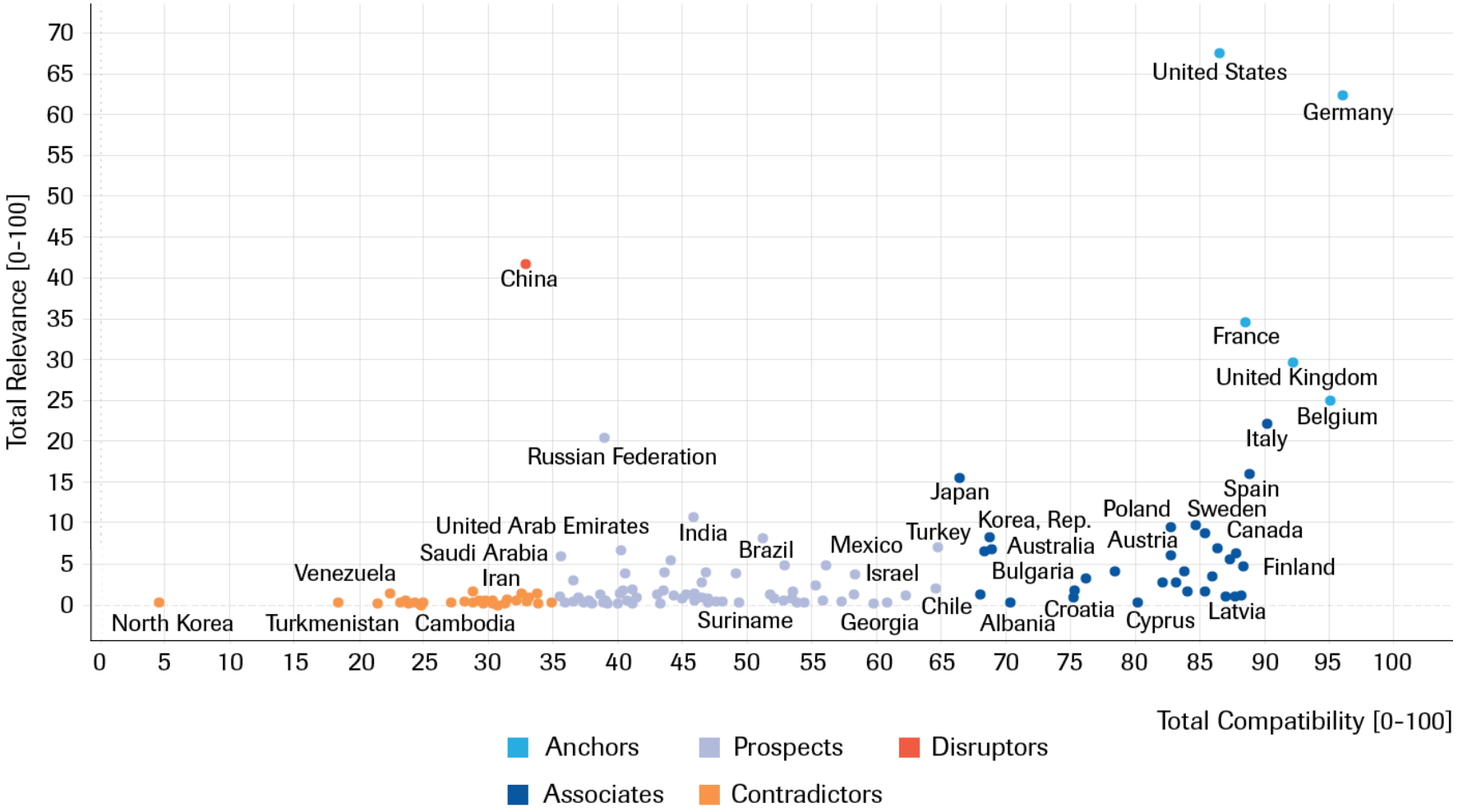
‘Enablers’: deregulering, financiering, kwaliteit banen en vaardigheden etc.

Investeringen in defensie:

- 500 mld. voor tien jaar
- Koop Europees, opbouw defensie-industrie
- Verhoging budget
- EU neemt voortouw

Trend 6: De opkomst van geopolitieke blokken

Samenwerking met gelijkgestemde landen wordt steeds belangrijker

Conclusie:
Strategievorming en geopolitieke Due Diligence worden essentieel

- Concurrentiepositie EU loopt gevaar
- De ene afhankelijkheid wordt voor de andere ingeruild
- Geïndustrialiseerde democratieën blijven afhankelijk van autocratieën die antiwesterse bondgenoten (kunnen) kiezen
- Vergroening biedt voorlopig geen goed alternatief
- Leveringszekerheid dwingt tot een minder ethische, meer op belangenbehartiging gebaseerde politiek